

Technická směrnice

č. 45 - 2008

s požadavky pro propůjčení ochranné známky

Ložní matrace

Cílem stanovení kritérií Národního programu označování ekologicky šetrných výrobků pro udělení ekoznačky „Ekologicky šetrný výrobek“ ložním matracím, je zejména:

- omezit úroveň toxických reziduí,
- omezit užívání toxických látek a snížit emise těkavých organických sloučenin,
- podpořit výrobu trvanlivějších výrobků.

Kritéria jsou stanovena na úrovních, které podporují udělování ekoznačky ložním matracím s menším dopadem na životní prostředí než je na trhu běžné. Kritéria navíc posilují u spotřebitelů povědomí o životním prostředí.

Technická směrnice č. 45-2008, která stanovuje požadavky a ekologická kritéria pro hodnocení výrobní kategorie "ložní matrace" je harmonizována s odpovídajícími předpisy pro udělování ekoznačky v zahraničí. Konkrétně s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1980/2000 ze dne 17. července 2000 o revidovaném systému Společenství pro udělování ekoznačky, které stanoví, že ekoznačka může být udělena produktu (výrobku nebo službě) s vlastnostmi, které mu umožňují přispívat ke zlepšení klíčových environmentálních aspektů a že kritéria pro udělení ekoznačky se stanovují podle výrobních kategorií (skupin výrobků, resp. služeb). Kritéria pro udělení české ekoznačky „Ekologicky šetrný výrobek“ jsou stanovena v souladu s Rozhodnutím č. 2002/740/ES, které stanovuje ekologická kritéria pro udělení ekoznačky EU "The Flower" v kategorii "ložní matrace".

1 Definice pojmů

Pro účely této směrnice

- 1.1 Ložní matrace je podložka určená ke spaní a odpočinku, která může být umístěna na nosnou konstrukci postele nebo samostatně. Skládá se většinou z látkového potahu vyplněného vhodnými materiály.
- 1.2 Rámové pružinové matrace jsou definovány jako čalouněný postelový podklad, skládající se z pružin krytých výplněmi. Jsou umístěny v pevném rámu určeném k vložení do konstrukce postele.

2 Vymezení kategorie

Výrobní kategorie "ložní matrace" zahrnuje výrobky poskytující plochu a podložku určenou ke spaní

a odpočinku. Matrace sestávají z pevného textilního obalu vyplněného vhodnými materiály, kterými mohou být latexová pěna, polyuretanová pěna, dráty a pružiny kryté výplněmi, kokosová vlákna, dřevěná a textilní vlákna a tkaniny, materiály určené k použití v postelových matracích. Matrace jsou určeny k umístění na nosné konstrukci postele nebo k samostatnému použití.

Nafukovací a vodní matrace jsou z hodnocení pro udělení ekoznačky vyloučeny.

3 Základní požadavky

3.1 Výrobky této kategorie musí splňovat požadavky na bezpečný a zdravotně nezávadný výrobek ve smyslu zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů. Dále musí splňovat požadavky platných technických, bezpečnostních, zdravotních, hygienických a jiných předpisů, včetně předpisů týkajících se ochrany životního prostředí, ve vztahu k přihlašovanému výrobku a jeho technologii výroby, zejména:

- zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů.

3.2 Dále musí být splněny požadavky zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, v případě dětských matrací zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a prováděcí vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 84/2001 Sb., o hygienických požadavcích na hračky a výrobky pro děti ve věku do 3 let. Musí být také splněny platné technické, bezpečnostní, zdravotní, hygienické a jiné předpisy, vztahující se na výrobky tohoto typu.

4 Specifické požadavky – ekologická kritéria

Specifické požadavky a ekologická kritéria jsou uvedena v příloze této technické směrnice.

5 Posuzování a ověřování

Konkrétní požadavky na posuzování a ověřování jsou zvlášť uvedeny u každého kritéria v příloze této směrnice. V případě potřeby se mohou použít i jiné zkušební metody než ty, které jsou u kritéria uvedeny, pokud je příslušný odpovědný orgán posuzující žádost (Agentura pro ekologicky šetrné výrobky), přijme jako rovnocenné.

Tam, kde je to možné, by zkoušky měly provádět vhodně akreditované laboratoře nebo laboratoře, které splňují požadavky normy ČSN EN ISO/IEC 17025 Všeobecné požadavky na způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří, způsobilé provádět příslušné zkoušky.

V případech, kdy je žadatel povinen předložit prohlášení, dokumentace, analýzy, zprávy ze zkoušek nebo jiné doklady prokazující splnění kritérií, je dohodnuto, že tyto doklady mohou pocházet od žadatele a/nebo jeho dodavatele (dodavatelů).

V případě potřeby může příslušný odpovědný orgán posuzující žádost vyžadovat podpurnou dokumentaci a může provádět nezávislé ověřování.

5.1 Splnění základních požadavků musí být žadatelem, výrobcem nebo dovozcem prokázáno:

- čestným prohlášením, že s ním není vedeno správní řízení za porušování legislativních předpisů týkajících se životního prostředí a prohlášením o dodržování ekologických zásad při výrobě ložních matrací, resp. vyjádřením České inspekce životního prostředí k technologii výroby,
- písemným prohlášením o užitných vlastnostech výrobku v souladu s normou ČSN EN 45014 Všeobecná kritéria pro prohlášení shody dodavatelem.
- označením CE, resp. příslušnými ES certifikáty přezkoušení typu podle zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky ve znění pozdějších předpisů, dokumenty vyjadřujícími, že výrobek splňuje všechny technické požadavky stanovené ve všech právních předpisech, které se na něj vztahují.

- 5.2 Splnění specifických požadavků a ekologických kritérií podle jednotlivých bodů uvedených v příloze technické směrnice, prokazuje žadatel způsobem popsáním u jednotlivých bodů.

Splnění specifických požadavků musí být prokázáno posouzením akreditovanou, resp. autorizovanou osobou pro daný obor výrobků v souladu se zákony, nařízeními a normami vztahujícími se na výrobek. Žadatel o ekoznačku doloží písemné prohlášení o splnění požadavků vystavené na základě zpráv o zkouškách od uvedených osob, průvodní technické či výrobní dokumentace.

Splnění specifických požadavků a ekologických kritérií posoudí Agentura pro ekologicky šetrné výrobky na základě předložené dokumentace nebo výsledků zkoušek provedených nebo posouzených autorizovanou nebo akreditovanou osobou.

- 5.3 Při posuzování žádosti a kontrole dodržování požadavků a kritérií u žadatele bude vzato v úvahu zavedení uznaných environmentálních manažerských systémů jako je certifikace podle ČSN EN ISO 14001 nebo registrace Programu EMAS podle Nařízení vlády č. 761/2001.

Rovněž bude vzato v úvahu zda má žadatel, výrobce, systém řízení kvality certifikovaný podle normy ČSN EN ISO 9001. V tomto případě nutnost kontroly, která může být Agenturou prováděna nahodile, odpadá.

6 Organizační záležitosti

Organizační záležitosti k podání přihlášky k výběrovému řízení pro propůjčení ochranné známky ekologicky šetrný výrobek“ zajišťuje CENIA, česká informační agentura životního prostředí, pracoviště Agentura pro ekologicky šetrné výrobky, Litevská 8/1174, 100 05 Praha 10.

7 Platnost

Tato směrnice nabývá účinnosti dnem vydání a má platnost do 28. 2. 2009.

V Praze dne 17. 3. 2008

Martin Bursík
místopředseda vlády
a ministr životního prostředí

Příloha

k Technické směrnici MŽP č. 45-2008 Ložní matrace

Ekologická kritéria

Specifická ekologická kritéria jsou stanovena pro následující materiály: latexová pěna, polyuretanová pěna, dráty a pružiny, kokosová vlákna, dřevěná a textilní vlákna a tkaniny. Kritéria pro latexovou pěnu, polyuretanovou pěnu nebo kokosová vlákna musí být splněna pouze v případech, kdy uvedený materiál tvoří více než 5 % celkové hmotnosti matrace.

1. Latexová pěna

a) Extrahovatelné těžké kovy

Koncentrace nesmí překročit následující hodnoty:

antimon	0,5 ppm
arzen	0,5 ppm
olovo	0,5 ppm
kadmium	0,1 ppm
chrom (celkem)	1,0 ppm
kobalt	0,5 ppm
měď	2,0 ppm
nikl	1,0 ppm
rtuť	0,02 ppm

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout podrobné údaje o složení materiálů, ze kterých je ložní matrace vyrobena a poskytnout protokol o provedené zkoušce s použitím odpovídající zkušební metody, např. extrakce rozemletého vzorku, filtrace přes 0,45 µm membránový filtr. Analýza pomocí atomové emisní spektroskopie, nebo pomocí hybridní techniky nebo odpařování za studena.

Poznámka: Kritéria musí být splněna pokud latexová pěna tvoří více než 5 % celkové hmotnosti matrace.

b) Formaldehyd

Koncentrace formaldehydu nesmí překročit:

30 ppm, při měření podle ČSN EN ISO 14184-1 Textilie - Stanovení formaldehydu - Část1: Volný a hydrolyzovatelný formaldehyd (metoda extrakce vodou),
0,01 mg/m³, alternativně při měření komorovým testem podle ČSN P ENV 13419-1 Stavební výrobky - Stanovení emise těkavých organických sloučenin - část 1: Metoda zkoušení emise v komoře.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí dodat protokol o provedené zkoušce s použitím odpovídající zkušební metody. V případě emisní komorové zkoušky se vzorek odebere do jednoho týdne od vyrobení pěny. Balení vzorků: vzduchotěsné, individuální, do hliníkové a polyetylenové fólie. Kondicionování: zabalený vzorek se uloží nejméně na 24 hodin při pokojové teplotě, poté se vzorek rozbalí a okamžitě se přenesení do zkušební komory. Zkušební podmínky: vzorek se umístí do držáku, který dovoluje přístup vzduchu ze všech stran; klimatické faktory podle příslušné normy; pro účely porovnání výsledků zkoušek musí být počet výměn vzduchu na jednotku plochy ($q=n/l$) roven 1; počet výměn vzduchu musí být mezi 0,5 a 1; s odběrem vzorků vzduchu se začne 24 hodin po vsázce do komory a skončí se nejpозději 30 hodin po vsázce.

c) Těkavé organické sloučeniny

Koncentrace těkavých organických sloučenin nesmí překročit 0,5 mg/m³. V této souvislosti se těkavými organickými sloučeninami rozumí všechny organické sloučeniny, které mají při teplotě 293,15 K tlak par 0,01 kPa nebo více, nebo mají odpovídající těkavost za příslušných provozních podmínek.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout protokol o provedené zkoušce s použitím příslušné zkušební metody: např. komorová zkouška (za podmínek stanovených podle kritéria 1 písm. b) pro formaldehyd) s odběrem a analýzou vzorků vzduchu.

d) Barviva, pigmenty, látky zpomalující hoření

Všechna použitá barviva, pigmenty nebo látky zpomalující hoření musí splňovat odpovídající kritéria stanovená v rozhodnutí Komise 2002/731/ES ze dne 15. května 2002, kterým se stanoví ekologická kritéria pro udělování ekoznačky Společenství pro textilní výrobky:

nečistoty v barvivech, nečistoty v pigmentech, barvení s chromovými mořidly, azobarviva, barviva, která jsou karcinogenní, mutagenní nebo ohrožující plodnost, potencionálně dráždivá barviva, látky zpomalující hoření.

Nepřipouští se použití barviva, které je nebo může být označeno kteroukoli z následujících R-vět (nebo jejich kombinacemi),

R-40 Možné nebezpečí nevratných účinků

R-45 Může vyvolat rakovinu

R-46 Může vyvolat poškození dědičných vlastností

R-49 Může vyvolat rakovinu při vdechování

R-60 Může poškodit reprodukční schopnost

R-61 Může poškodit plod v těle matky

R-62 Možné nebezpečí poškození reprodukční schopnosti

R-63 Možné nebezpečí poškození plodu v těle matky

jak jsou definovány v zákonu č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout prohlášení, že takové látky nebyly použity, nebo musí vyhovět odpovídajícím požadavkům na hodnocení a ověřování stanoveným v rozhodnutí 2002/371/ES.

e) Barviva s komplexně vázaným kovem

Barviva s komplexně vázaným kovem na bázi mědi, chromu nebo niklu se nesmějí používat.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout prohlášení, že takové látky nebyly použity.

f) Chlorfenoly

Žádné chlorfenoly (soli a estery) nesmí být přítomny v koncentraci přesahující 0,1 ppm, s výjimkou mono- a dichlorovaných fenolů (soli a estery), jejichž koncentrace nesmí překročit 1 ppm.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout protokol o provedené zkoušce s použitím této zkušební metody: extrakce chlorfenolu nebo sodíkových solí z 5 g rozemletého vzorku. Analýza pomocí plynové chromatografie, detekce pomocí hmotnostního spektrometru.

g) Butadien

Koncentrace butadienu nesmí překročit 1 ppm.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout protokol o provedené zkoušce s použitím odpovídající zkušební metody: rozemletí a vážení vzorku, odběr vzorků, analýza pomocí plynové chromatografie, detekce plamenovým ionizačním detektorem.

h) Nitrosaminy

Koncentrace N-nitrosaminů měřená v komorové zkoušce nesmí překročit 0,001 mg/m³.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout protokol o provedené zkoušce s použitím odpovídající zkušební metody, např. podle ČSN EN 12868 Výrobky pro péči o dítě – Metody stanovení uvolněných N-nitrosaminů a N-nitrosovatelných látek z elastomerních a pryžových produktů, komorová zkouška (za podmínek stanovených podle kritéria 1 písm. b) pro formaldehyd) s odběrem vzorků a analýzou podle rovnocenných pravidel.

2. Polyuretanová pěna (PUR)

Poznámka: Následující kritéria (a až g) musí být splněna, pouze pokud polyuretanová pěna tvoří více než 5 % celkové hmotnosti matrace.

a) Extrahovatelné těžké kovy

Polyuretanová pěna musí splňovat odpovídající požadavek pro latexovou pěnu, který je podrobně popsán v kritériu 1 písm. a).

Posuzování a ověřování: jako u kritéria 1 písm. a).

b) Formaldehyd

Polyuretanová pěna musí splňovat odpovídající požadavek pro latexovou pěnu, který je podrobně popsán v kritériu 1 písm. b).

Posuzování a ověřování: jako u kritéria 1 písm. b).

c) Těkavé organické sloučeniny

Polyuretanová pěna musí splňovat odpovídající požadavek pro latexovou pěnu, který je podrobně popsán v kritériu 1 písm. c).

Posuzování a ověřování: jako u kritéria 1 písm. c).

d) Barviva, pigmenty a látky zpomalující hoření

Polyuretanová pěna musí splňovat odpovídající požadavek pro latexovou pěnu, který je podrobně popsán v kritériu 1 písm. d).

Posuzování a ověřování: jako u kritéria 1 písm. d).

e) Barviva s komplexně vázaným kovem

Polyuretanová pěna musí splňovat odpovídající požadavek pro latexovou pěnu, který je podrobně popsán v kritériu 1 písm. e).

Posuzování a ověřování: jako u kritéria 1 písm. e).

f) Organický cín

Cín v organické formě (cín vázaný na atom uhlíku) se nesmí používat.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout prohlášení, že takové látky nebyly použity.

g) Pěnicí činidla (činidla vytvářející pórovitost)

Jako pěnicí činidla nebo pomocná činidla vytvářející pórovitost nesmí být použity CFC, HCFC, HFC nebo methylenchlorid. Použití methylenchloridu jako pomocného činidla vytvářejícího pórovitost je nicméně dovoleno ve spojitosti s použitím práškových látek zpomalujících hoření.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout prohlášení, že tato činidla vytvářející pórovitost nebyla použita. V případech, kdy je použit methylen chlorid, žadatel musí poskytnout prohlášení, že se tak stalo pouze ve spojitosti s použitím práškových látek zpomalujících hoření a poskytnout odpovídající podrobné údaje.

3. Dráty a pružiny

a) Odmašťování

Pokud se odmašťování a/nebo čištění drátů a/nebo pružin provádí pomocí organických rozpouštědel, musí se použít uzavřený systém čištění/odmašťování.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout odpovídající prohlášení.

b) Galvanizace

Povrch pružin nesmí být pokryt galvanickou metalickou vrstvou.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout odpovídající prohlášení.

4. Kokosová vlákna

Poznámka: Následující kritérium musí být splněno, pouze pokud kokosová vlákna tvoří více než 5 % celkové hmotnosti matrace.

Je-li materiál z kokosových vláken pogumován, musí splnit kritéria pro latexovou pěnu.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí buď poskytnout odpovídající prohlášení, že nebyla pogumovaná kokosová vlákna použita, nebo poskytnout protokoly o provedených zkouškách, jak jsou podrobně specifikovány u výše uvedených kritérií pro latexovou pěnu.

5. Dřevěné materiály

a) Dřevotřískka

Obsah formaldehydu měřený v kterékoliv použité dřevotřískkové desce nesmí překročit 50 % prahové hodnoty, která by umožňovala ji zařadit do 1. jakostní třídy dle normy ČSN EN 312-1 Třískové desky.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí buď poskytnout prohlášení, že dřevotřískková deska nebyla použita, nebo poskytnout protokoly o provedených zkouškách.

b) Dřevovláknitá deska

Obsah formaldehydu měřený v kterékoliv použité dřevovláknité desce nesmí překročit 50 % prahové hodnoty, která by umožňovala ji zařadit do jakostní třídy A dle normy ČSN EN 622-1 Vlákenné desky.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí buď poskytnout prohlášení, že nebyla použita dřevovláknitá deska, nebo poskytnout protokoly o provedených zkouškách.

6. Textilní materiály (vlákna a tkaniny)

Všechna textilní vlákna a tkaniny (s výjimkou nití použitých k šití) by měly splňovat kritéria stanovená pro udělení ekoznačky „Ekologicky šetrný výrobek“ nebo ekoznačky EU „The Flower“ (Rozhodnutí 2002/371/ES, kterým se stanoví ekologická kritéria pro textilní výrobky).

Posuzování a ověřování: Žadatel musí buď poskytnout dokumentaci o udělení ekoznačky, nebo musí poskytnout podrobnou dokumentaci (protokoly o provedených zkouškách, prohlášení atd.) prokazující splnění stanovených kritérií.

7. Lepidla

a) Těkavé organické sloučeniny

Všechna použitá lepidla musí obsahovat méně než 10 % hmotnostních těkavých organických sloučenin. Toto kritérium se nepoužije pro lepidla používaná k příležitostným opravám. V této souvislosti se těkavými organickými sloučeninami rozumí všechny organické sloučeniny, které mají při teplotě 293,15 °K, tlak par 0,01 kPa nebo více, nebo mají rovnocennou těkavost za příslušných provozních podmínek.

b) Benzen, chlorbenzen

Žádná použitá lepidla nesmějí obsahovat benzen a chlorbenzen.

Posuzování a ověřování: Žadatel musí poskytnout prohlášení, že použitá lepidla splňují toto kritérium, spolu s doprovodnou dokumentací.

8. Trvanlivost

a) Úbytek výšky:

Úbytek výšky musí být menší než 20 mm.

b) Úbytek tuhosti:

Úbytek tuhosti (H_8) musí být menší než 20 %.

Posuzování a ověřování, pro a) i b): Žadatel předloží protokol o provedené zkoušce s použitím následující zkušební metody: ČSN EN 1957 Bytový nábytek - Postele a matrace - Metody zkoušení pro stanovení funkčních charakteristik. Úbytky výšky a tuhosti (pevnosti) se rozumí rozdíl mezi původně naměřenými hodnotami (po 100 cyklech) a po dokončení zkoušky trvanlivosti (30 000 cyklů).

9. Informace uvedené na obalu

Pokud bude souběžně s českou ekoznačkou „Ekologicky šetrný výrobek“ uváděna ekoznačka EU „The Flower“, měl by být na obalu uveden následující (nebo jemu odpovídající) text:

„Další informace o ekoznačce EU získáte na internetové stránce <http://ec.europa.eu/ecolabel>“

Posuzování a ověřování: Žadatel předloží vzorek obalu výrobku a informace, které se k výrobku přiřkládají (původní dokumentaci výrobku), spolu s prohlášením o splnění tohoto kritéria.

10. Informace uvedené v souvislosti s ekoznačkou

V souvislosti s ekoznačkou bude uveden následující text:

- snížený obsah škodlivých látek,
- potvrzená trvanlivost.

Posuzování a ověřování: Žadatel předloží vzorek té části obalu výrobku, na které je viditelná ekoznačka, spolu s prohlášením o splnění tohoto kritéria.